

Salvați Copiii România și Asociația Elevilor din Constanța solicită introducerea în proiectul de lege privind Educația Națională a măsurilor de prevenire și combatere a bullying-ului și repararea, nu adâncirea, inechităților sociale, prin suplimentarea costului standard pentru copiii cu cerințe educaționale speciale și acordarea burselor sociale copiilor din programul "A Doua Șansă"

București, 13 aprilie 2023: Organizația Salvați Copiii România și Asociația Elevilor din Constanța solicită Ministerului Educației Naționale introducerea explicită, în textul Legii Educației Naționale, a prevederii ca în fiecare unitate de învățământ să fie înființat un grup de acțiune anti-bullying cu rolul de prevenire, identificare și soluționare a faptelor de bullying. Pentru ca violența în școli să fie soluționată pe termen lung, este imperativă prezența elevilor în consiliile de administrație ale școlilor și consultarea asociațiilor reprezentative ale elevilor. Totodată, este necesară corectarea, nu adâncirea inechităților sociale, prin suplimentarea cu 50% a costului standard pentru copiii cu cerințe educaționale speciale și acordarea de burse sociale și elevilor care participă în învățământul cu frecvență redusă sau în programele educaționale de tip „A Doua Șansă”.

Combaterea bullying-ului trebuie considerată o prioritate legislativă.

Astfel, considerăm imperativă o politică reală care să prevină și să soluționeze **actele de violență în școli**, fie ea fizică, verbală sau sub forma hărțuirii cibernetice, prin introducerea a două aliniate la art. 11:

(2) Pentru prevenirea violenței psihologice-bullying, în fiecare unitate de învățământ va fi înființat un grup de acțiune anti-bullying cu rolul de prevenire, identificare și soluționare a faptelor de bullying, comise între elevi prin acțiuni fizice, verbale, relaționale și/sau cibernetice. La începutul fiecărui an școlar, instituțiile de învățământ au responsabilitatea de a-și întocmi propriile strategii și planuri de asigurare și menținere a unui climat școlar adecvat educației de calitate.

(6) Cadrele didactice, personalul didactic auxiliar și personalul administrativ au obligația de a semnală conducerii unităților de învățământ și, după caz, autorităților competente orice încălcare a prevederilor aliniatului (1).

Mai mult, solicităm introducerea principiului respectării demnității copilului: proiectul de lege menționează ca principiu respectarea demnității cadrelor didactice, fără să menționeze același lucru despre elevi. De aceea, considerăm necesară introducerea cuvântului "demnitate", în înșiruirea situațiilor de risc în care se pot regăsi elevii.

În această variantă a proiectului de lege lipsesc referirile la climatul școlar și grupurile de acțiune anti-bullying, condiții esențiale pentru prevenirea și combaterea bullying-ului, potrivit normelor

metodologice anti-bullying în vigoare (Ordin 4.343/2020). **Salvați Copiii a explicat în repetate rânduri de ce acest grup de acțiune nu este o "nouă comisie" în structura organizațională a școlilor.** Spre deosebire de comisiile actuale considerate birocratice, parțial funcționale și cu un impact pozitiv redus în viața elevilor, aceste grupuri de acțiune au caracter informal și sunt reglementate doar prin prisma activităților de prevenire a bullying-ului și de preluare directă spre rezolvare a unor situații de bullying, și nu prin documente, așa cum se înțelege în mod greșit din cauza necunoașterii legii.

În componența lor, alături de director, consilier școlar (pivotal al grupului) și cele 2 cadre didactice pregătite special pentru acest rol, prezența elevilor, ca membri ai grupului cu aceeași putere de decizie, capătă o importanță crucială. Toate cercetările științifice indică faptul că, **în lipsa implicării copiilor în prevenirea acestui fenomen extrem de grav, nu pot fi obținute niciun fel de rezultate pozitive pentru siguranța și sănătatea emoțională a copiilor.**

De asemenea, lipsește prevederea cu privire la obligația cadrelor didactice de a semnaliza cazurile de abuz, neglijare, exploatare și orice altă formă de violență asupra copilului conducerii unităților de învățământ sau altor autorități competente (poliție, serviciilor public de asistență socială sau, după caz, direcției generale de asistență socială și protecția copilului etc.). În practică, cu excepția cazurilor grave de violență, multe dintre situațiile de acest tip, comise de cadrele didactice, personalul auxiliar ori de către elevi, nu ajung în atenția instituțiilor specializate. Prevenirea faptelor de violență gravă este posibilă doar prin tratarea adecvată și a situațiilor, deși de risc, considerate nesemnificative de către cadrele didactice.

Copiii în situații de risc de abandon școlar au dreptul la bursă socială

Din practica Salvați Copiii, aproape în totalitate, copiii cuprinși în învățământul cu frecvență redusă sau în programele educaționale de tip „A Doua Șansă” fac parte din grupurile vulnerabile și trăiesc în medii dezavantajate socio-economic. Din perspectiva situației sociale și educaționale în care se regăsesc acești copii, neinclusiunea lor în categoria beneficiarilor burselor sociale este o formă de discriminare. Premisele sunt aceleași. Diferă doar forma de înscriere, ceea ce nu poate fi considerat un argument valid pentru acceptarea unui tratament diferențiat.

Un alt argument îl constituie necesitatea sprijinirii acestor elevi în prevenirea celui de-al doilea episod al abandonului școlar din viața lor, și anume renunțarea la cursurile cu frecvență redusă sau la cele de tip „A Doua Șansă”.

Concret, Salvați Copiii România solicită introducerea în textul legislativ a următorului articol:

Bursa socială reprezintă o formă de sprijin a elevilor din medii dezavantajate socioeconomic sau din grupuri vulnerabile sau cu situații medicale speciale, prevăzute în metodologia cadru, în vederea susținerii participării la activitățile didactice și a prevenirii abandonului școlar. Prin excepție de la prevederile alin. (1), se acordă burse sociale și elevilor minori neangajați pe piața

muncii și înscriși în formele de învățământ cu frecvență redusă sau în programele educaționale de tip „A Doua Șansă”.

Elevii trebuie valorizați și astfel responsabilizați, prin acordarea dreptului de fi reprezentați în consiliile de administrație.

Lipsa reprezentării elevilor în consiliile de administrație este de natură să nu permită un dialog absolut necesar dintre elevi și conducerea școlilor. Această ruptură în comunicare face posibilă menținerea problemelor grave cu care se confruntă școlile (violență, trafic și consum de droguri, bullying, încălcarea intereselor superioare ale elevilor și a demnității lor, lipsa de angajament al elevilor în procesul educațional).

Din punct de vedere juridic, art. 123 din proiectul de lege preia în mod eronat prevederile legii în vigoare care condiționează dreptul de vot al elevului în consiliul de administrație de împlinirea vârstei de 18 ani. **Consiliul de administrație al unității de învățământ este un organ colegial de conducere, nu un organ de administrare, în ciuda similarității terminologice. De altfel, chiar proiectul de lege stabilește acest lucru.** Astfel, elevul care nu a împlinit 18 ani poate face parte dintr-un organ de conducere în virtutea dreptului de a încheia singur anumite tipuri de acte conform art. 41-42 C. civ. Conform art. 211 C. civ., minorii cu capacitate de exercițiu restrânsă nu pot face parte din organele executive (“de administrare și de control”) ale unei persoane juridice, fără ca această interdicție să fie stabilită și pentru organele de conducere. Această viziune limitativă despre capacitatea elevilor de a înțelege și de a participa în luarea deciziilor în școlile în care ei sunt beneficiarii primari se află într-o totală contradicție cu principiile juridice consacrate în alte domenii sensibile din punct de vedere juridic ale societății, cum ar fi capacitatea de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani sau răspunderea penală de la 16 ani ori de la 14 ani (cu condiția probării discernământului).

De aceea, propunem ca art. 123, alin. (2), să conțină explicit participarea a 2 reprezentanți ai elevilor care au împlinit 14 ani cu drept de vot în consiliile de administrație cu 9 sau 11 membri și a unui reprezentant al elevilor în consiliile cu 7 membri. Calitatea de membru trebuie să fie acordată direct elevilor și nu “din cota aferentă a părinților”, așa cum prevede acum proiectul de lege, ceea ce, în practica consiliilor, se traduce în majoritatea situațiilor prin lipsa participării elevilor.

Multe legislații ale statelor din Uniunea Europeană permit participarea copiilor chiar de la vârsta de 11 ani, cum este cazul Franței, care asigură în consiliile de administrație ale colegiilor mari (nivel similar învățământului secundar inferior românesc) prezența a 3 elevi aleși alături de 7 părinți, iar în licee a 5 elevi și 5 părinți. (vezi *Code de l'éducation : Paragraphe 1 : Composition*. (Art. R421-14 à R421-19)¹ Organizația Salvați Copiii și Asociația Elevilor din Constanța pot oferi expertiză în analiza juridică comparativă dintre cele două sisteme de drept, cel francez și cel românesc, pentru a găsi o soluție în acord cu legislația în vigoare.

¹ <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F1393>

Alocarea a 6% din PIB pentru educație și dezvoltarea infrastructurii educaționale din mediul rural să fie asumată în mod explicit

Considerăm că înlocuirea dispoziției cu privire la alocarea a minimum 6% din PIB cu dispoziția privind alocarea a 15% din cheltuielile din Bugetul General Consolidat are șanse foarte reduse să producă efecte tangibile în direcția creșterii alocărilor efective de resurse publice adecvate pentru sistemul educațional și reprezintă, în esență, o scădere a angajamentului finanțării educației, chiar contrară programului de guvernare. În fapt, **bugetul general consolidat reprezintă, mai degrabă, un calcul contabil** finalizat uneori la trei de la execuțiile bugetare succesive, care nu este deloc în măsură urmărirea în timp util a variațiilor investițiilor în educație.

De asemenea, dacă intenția reală a guvernului este de creștere a alocărilor bugetare pentru educație, rămâne fără răspuns întrebarea de ce calculul raportat la PIB nu era corespunzător. Acesta metodă de monitorizare a alocărilor și cheltuielilor a indicat fără excepție o blocare a investițiilor la nivelul de 3% din PIB, jumătate din ceea ce impune legea educației. Nivelul scăzut de angajament financiar menține inechitatea în calitatea infrastructurii și a procesului instructiv-educativ.

Disparitățile dintre mediul rural și mediul urban în ceea ce privește calitatea sistemului de educație și, în mod special, infrastructura educațională, sunt binecunoscute și au constituit subiecte de dezbateră de mai bine de trei decenii. Pentru a elimina aceste diferențe uriașe, este necesară o refacere a infrastructurii educaționale din mediul rural. Principiul propus va fundamenta un program special de investiții în mediul rural, reflectând obligația autorităților de a pune punct discriminării sistematice la care sunt supuși copiii care se nasc în comunități sărace, lipsite de oportunități, în care majoritatea autorităților locale și-au dovedit incapacitatea de a asigura respectarea standardelor naționale de calitate a educației. Propunem introducerea unui alineat nou la art. 130:

d) modernizarea și dezvoltarea infrastructurii educaționale din mediul rural și din alte comunități dezavantajate la standardele naționale de calitate în educație;

Direct legate de chestiunea finanțării, **problema gratuității transportului pentru elevi poate fi rezolvată prin acordarea unei burse lunare**. În acest sens, propunem modificarea art. 80, alin. (9) și (10) astfel:

(9) În cazul în care elevii care nu sunt școlarizați în comuna, orașul sau municipiul de domiciliu și nu beneficiază de existența serviciilor de transport public, aceștia beneficiază, pe durata cursurilor școlare, de o bursă lunară al cărei quantum se stabilește anual, de Consiliile Județene, în funcție de distanța dintre unitatea de învățământ și domiciliu. În toate cazurile, DJIP/DMBIP realizează analize semestriale cu privire la aceste situații și le prezintă Ministerului Educației și autorităților locale competente în vederea extinderii serviciilor publice de transport de persoane.

OBSERVAȚIILE INTEGRALE ALE SALVAȚI COPIII PRIVIND PROIECTUL DE LEGE ȘI PROPUNERILE DE MODIFICARE

Salvați Copiii a transmis Ministerului Educației o serie de propuneri concrete:

- Definirea interesului superior al elevului, necesară atât din perspectiva tehnicii legislative, dar mai ales pentru a fixa regula conform căreia interesele elevilor primează în fața altor considerente. (art. 3, lit. a))
- Completarea actului normativ cu referiri la normele metodologice antibullying și la obligația personalului didactic și administrativ de a semnaliza situațiile de bullying, abuz și încălcare a legii în unitățile de învățământ. (art. 11)
- Necesitatea implicării direcțiilor generale județene/direcției municipiului București de asistență socială și protecția copilului ori a serviciilor publice de asistență socială (art. 14 alin 7)
- Asigurarea gratuității transportului pentru elevi prin burse lunare (art. 80).
- Includerea asociațiilor independente ale elevilor ca structuri consultative pentru Ministerul Educației și ca forme de reprezentare a elevilor (art. 102, alin 4 și 5; art. 104 alin. 7)
- Acordarea de burse sociale și elevilor care participă în învățământul cu frecvență redusă sau în programele educaționale de tip „A Doua Șansă”. (art. 103, alin. 6)
- Participarea reală a elevilor în consiliile de administrație (considerate organe de conducere și nu organe de administrare, conform prevederilor Codului Civil) (art. 123 alin 2).
- Menținerea dispoziției cu privire la alocarea a minimum 6% din PIB pentru educație și prevederea creșterii graduale a alocării bugetare până în 2030. (art. 129 alin. 1)
- Dezvoltarea infrastructurii educaționale rurale la standardele naționale. (art. 130, al. 1, lit. d)
- Suplimentarea costului standard per elev pentru elevii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă cu 50%. (art. 133 alin.6).

DATE DE CONTEXT

Salvați Copiii reamintește următoarele repere statistice privind starea actuală a învățământului:

- Fenomen extins al neparticipării școlare în raport cu populația școlară - 286.150 de copii între 7 și 17 ani erau în afara școlii la 1 ianuarie 2021, din totalul de aprox. 2.500.000 de copii de vârstă școlară;
- Abandonul școlar neschimbat în ultimii 10 ani - 35.259 de elevi, dintre care 20.878 din ciclul primar și gimnazial și 14.381 din învățământul liceal, au abandonat școala în 2019/2020;
- 2% dintre elevii din învățământul primar afirmă că sunt bătuți deseori de cadrele didactice și 5% spun că acest lucru se întâmplă câteodată; pentru elevii din gimnaziu, acest tip de abuz apare deseori în cazul a 1% din eșantion și câteodată pentru 5%, iar pentru liceeni – 0,2% deseori și 3% câteodată.

- Inegalitățile dintre copiii din urbanul mare și rural se adâncesc; în ceea ce privește rezultatele la examenele naționale - elevii din mediul rural au luat de trei ori mai multe medii sub 5 față de cei de la școlile din urban.
- România înregistrează un procent de 15,6% al tinerilor între 18-24 de ani care au finalizat doar opt clase sau mai puțin, deși ținta fixată de România, în 2010, a fost de reducere a fenomenului la 11,3%, până la sfârșitul anului 2020.
- La proba de citire a testării internaționale PISA, 41% dintre elevii români din sistemul educațional se plasează în aria analfabetismului funcțional, respectiv 46,6% la matematică și 43,9% la cunoștințele generale despre societate, oameni și univers. De asemenea, conform PISA, dintre elevii români dezavantajați social și economic, doar 0,1%, adică unul dintr-o mie (2,6% - media europeană, a ajuns la rezultate de top la citire (nivelurile superioare 6 sau 5, nivelul 1 fiind cel mai scăzut și corespunzător analfabetismului funcțional).
- 41,5% dintre copii se află în risc de sărăcie sau excluziune socială, cea mai mare rată din UE, iar 45% dintre fetele sub 15 ani care au devenite mame în statele UE provin din România.

Persoană de contact:

George Roman, Director Advocacy, Organizația Salvați Copiii – tel. 0722605904, email – george.roman@salvaticopiii.ro.

Despre Organizația Salvați Copiii

De 33 de ani, Salvați Copiii România construiește programe sociale, politici publice și practici solide în beneficiul copilului din România. Expertiza și complexitatea proiectelor la nivel național fac din organizație o instituție socială esențială, al cărei rol este medierea între societatea și autoritatea publică, în beneficiul copilului. În cele peste trei decenii de activitate, Salvați Copiii a intervenit activ în societate, identificând soluții concrete pentru protejarea și sprijinirea copiilor vulnerabili, și a militat, în același timp, pentru o colaborare viabilă cu autoritățile decidente, pentru asigurarea interesului superior al copilului. Salvați Copiii și-a asumat rolul de supraveghere vigilentă a autorităților publice, în așa fel încât acestea să implementeze politici publice de durată care să corecteze cauzele care duc la vulnerabilizarea copiilor. Totodată, organizația a reușit să creeze rețele active de solidaritate, prin încurajarea responsabilității sociale a companiilor și a societății, în sens larg. În calitate de membru al Save the Children, cea mai mare organizație independentă din lume care promovează drepturile copilului și care cuprinde 30 de membri și desfășoară programe în 118 țări, VIZIUNEA noastră este o lume care respectă, pentru fiecare copil, dreptul său la supraviețuire, educație, protecție și participare, asumându-ne MISIUNEA de a obține progrese importante privind modul în care copiii sunt tratați și producerea schimbărilor imediate și de durată în viața acestora. Peste 3.369.000 de copii au fost implicați în programele și campaniile Organizației Salvați Copiii.